

19.9.2014

Kilpailu- ja kuluttajaviraston toiminta- ja taloussuunnitelma vuosille 2016– 2019

1. Johdanto

Kilpailu- ja kuluttajavirasto (KKV) hoitaa lainsäädännössä sille asetetut tehtävät toimivan taloudellisen kilpailun ja kuluttajansuojan turvaamiseksi. Taloudellisen kilpailun ja kuluttajansuojan turvaaminen ylläpitävät markkinajärjestystä, johon kuluttajat voivat luottaa ja joka luo edellytyksiä taloudelliselle kasvulle. KKV:ssa toimii kuluttaja-asiamies, joka huolehtii lainsäädännössä hänelle määrättyistä valvontatehtävistä. KKV:n toiminta kohdistetaan yhteiskunnallisesti merkittäviin kysymyksiin. Lisäksi KKV vaikuttaa yleisesti kilpailun toimivuuteen ja kuluttajien asemaan sekä osallistuu aktiivisesti kansainväliseen yhteistyöhön.

2. Toimintaympäristön muutokset

Suunnittelukauden toimintaympäristön perustekijöitä ovat:

- Pitkittynyt matalasuhdanne ja tuotantokapasiteetin alhainen käyttöaste.
- Kuluttajien alhainen ostovoima ja korkea velkaantuneisuus
- Yksittäisten toimialojen erityiset kriisit
- Koko talouden kriisin äkillinen kärjistymisen mahdollisuus
- Poliittisten poikkeus- ja erityistoimien sekä institutionaalisten erityisjärjestelyjen mahdollisuus.

Perustekijät leimaavat elinkeinotoiminnan käyttäytymistä markkinoilla siten, että

- Kapasiteetin alhainen käyttöaste ja markkinoiden olematon kasvu luovat vahvoja kannusteita markkinavoiman väärinkäyttöön saalistavilla tai muilla kilpailijoita keinotekoisesti poissulkevilla menettelytavoilla.
- Toimintaympäristö luo uudelle kilpailuneutraliteetilainsäädännölle paljon käyttötarvetta. Budjettipaineet lisääntyvät myös kuntasektorilla, jolloin vero-asteen nousun hillitsemiseksi saatetaan turvautua välttämättömyyspalveluihin liittyvään markkina-voiman käyttöön. Taloudellinen tilanne saattaa myös kannustaa kuntia vähentämään hankintojaan ulkopuolisilta tarjoajilta ja keskittymään oman tuotantokapasiteettinsa käytön turvaamiseen.
- Kuluttajien etsintä- ja transaktiokustannuksia pyritään kasvattamaan olemassa olevien asiakkaiden pitämiseksi.
- Elinkeinonharjoittajilla on vahvoja kannusteita muuttaa kuluttaja-sopimusten ehtoja tai pyrkiä portinvartija-asemaan kuluttajamarkkinoille pääsyssä.
- Oligopolistisilla markkinoilla toimivat yritykset saattavat yhdenmukaistaa kilpailustrategioitaan, mihin voi kytkeytyä signaalointi strategioista ja markkinatoimenpiteistä.
- Kriisintyvillä toimialoilla saattaa ilmaantua kriisikartellipyrkimyksiä tai monopolistisia yrityskauppahankkeita. Poliittinen päätöksenteko saattaa joutua ankaran painostuksen kohteeksi, mikä saattaa johtaa hankkeisiin, joiden tarkoituksena on suojautuminen markkinakilpailulta ja kuluttajien toimintamahdollisuuksien polkeminen.
- Pyrkimykset hillitä kriisiä ja suojautua sen vaikutuksilta aktivoivat yhteiskunnallisia eturyhmiä ja johtavat helposti sääntelyehtoihin, jotka toteutuessaan ovat yksipuolisia ja joilla voi olla vakavia vaikutuksia talouden tulevalle kehitykselle.

3. Yhteiskunnallista vaikuttavuutta ja toiminnan tuloksellisuutta koskevat toimintalinjaukset

Viraston toiminnan suuntaamisessa otetaan huomioon hallituksen rakennepoliittinen ohjelma, työ- ja elinkeinoministeriön konsernistrategia, terveen kilpailun edistämishjelma ja kuluttajapoliittinen ohjelma. Toimintaa ohjaavista strategioista ja ohjelmista työ- ja elinkeinoministeriön konsernistrategia sekä kuluttajapoliittinen ohjelma päättyvät vuoden 2015 lopussa. Keväällä 2015 pidetään eduskuntavaalit, jonka jälkeen myös uuden hallituksen myötä laaditaan uusi hallitusohjelma.

Kotimarkkinoiden kilpailullisuuden parantaminen on keskeisessä roolissa talouden kasvussa. Kotimarkkinoiden kilpailullisuus vaikuttaa suoraan viennin kilpailukykyyn, tuottavuuskehitykseen ja tarjolla olevan työn määrään.

Kilpailunrajoitusten valvontaa ja kilpailun edistämistä suunnataan erityisesti ilmiöihin, jotka rasittavat talouden kasvua ja muuntautumiskykyä. Toiminnassa priorisoidaan kartellien torjuntaa ja puututaan kuluttajien kannalta haitallisimpiin rajoituksiin. Kuluttajaoikeudellista valvontaa, informaatiota ja vaikuttamista kohdennetaan EU:n kuluttajamarkkinoiden tulostaulun ja kuluttajahallinnon tietopankin kautta saatavan kuluttajapalautteen perusteella toimialoille, joilla esiintyy eniten puutteita markkinoiden toimivuudessa.

Kilpailu- ja kuluttajaviraston yhteiskunnallisen vaikuttavuuden tavoitteena on terveiden ja toimivien markkinoiden turvaaminen. Sen kautta toteutuu talouden tehokas toiminta yksityisessä ja julkisessa elinkeinotoiminnassa sekä se, että yritykset toimivat vastuullisesti ja että kuluttajat voivat luottaa markkinoiden toimivuuteen ja häiriötilanteiden nopeaan selvittämiseen. Kilpailu- ja kuluttajaviraston pitkän aikavälin toiminnassa tavoitteena on nostaa markkinoita koskevat ilmiöt monipuolisen analysoinnin ja kannanottojen keskiöön sekä vahvistaa kuluttaja-asiamiehen roolin merkittävyyttä keinovalikoiman suunnitelmallisen käytön ja mahdollisten uusien toimivaltuuksien vakiinnuttamisen kautta.

Toiminnan tuloksellisuutta koskevat yleiset toimintalinjaukset

Toiminnan tuloksellisuutta parannetaan suuntaamalla KKV:n toimintaa olennaisiin terveitä ja toimivia markkinoita haittaaviin ilmiöihin. Markkinoiden toimivuutta uhkaaviin ilmiöihin pyritään reagoimaan nopeasti. Toiminnan suuntaamista tuetaan tutkimustoiminnalla ja hyödyntämällä kuluttajayhteydenottojen tietojärjestelmää.

Valvonnan uskottavuutta ja toiminnan ennalta ehkäisevää vaikutusta toteutetaan oikea-aikaisin ja tarkoituksenmukaisin valvontatoimenpitein ja tuomioistuinkäsittelyllä. Kilpailun turvaamisessa asiat asetetaan tärkeysjärjestykseen ja vähämerkityksellisiä asioita ei oteta yksityiskohtaiseen käsittelyyn. Käytävissä olevia priorisointivaltuuksia käytetään tehokkaasti. Selvitysvaiheen menettelyt ovat ajanmukaiset ja täyttävät hyvän hallintotavan vaatimukset. Sisäinen menettely perustuu julkiseen käsittelyvaihekaavioon. Huolehditaan, että kaikki asianosaiset ovat tietoisia asiansa etenemisestä. Toiminnan tuottavuudesta ja tuloksellisuudesta huolehditaan systematisoimalla asioiden käsittelyä.

Toimintaa suunnataan erityisesti taloudellisesta tilanteesta johtuviin kilpailunrajoituksiin ja pyrkimyksiin sitoa kuluttajia vanhoihin asiakassuhteisiin.

19.9.2014

Henkilöstön osaaminen ja työhyvinvointi

KKV on hyvä työpaikka, jossa työtyytyväisyys on korkealla tasolla ja henkilöstön osaaminen on korkeaa kansainvälistä tasoa. Asiantuntijaorganisaatiossa henkilöstön osaaminen ja työhyvinvointi ovat tärkeitä tuloksellisen toiminnan mahdollistajia. Tavoitteena on, että virastoon luodaan kulttuuri, jossa viraston vaikuttavuus on korkealla tasolla ja jossa virkamiehillä on edellytykset parhaimpaan suoritukseensa. KKV:n uusien tehtävien osaamisvaateisiin vastataan henkilöstöä pitkäjänteisesti ja suunnitelmallisesti kouluttamalla.

Mahdolliset muutokset ja uudet tehtävät

EU-lainsäädäntökehitykseen liittyen valmistellaan julkisten hankintojen lainsäädännön uudistusta, minkä seurauksena KKV:lle saattaa tulla julkisiin hankintoihin liittyviä viranomaistehtäviä.

Kuluttajaoikeudellisia riidanratkaisumenettelyjä uudistetaan vuosina 2015–2016 vastaamaan uusia EU-säännöksiä. Uudistuksilla on välitöntä vaikutusta KKV:n toimintoihin (Euroopan kuluttajakeskus, kuluttajaneuvonnan ohjaus). Tähän liittyy kansallisesti myös toisen hallinnonalan (KRIL/ OM) toimenpiteitä.

Tällä hetkellä on suunnitteilla, että maistraatit liitettäisiin osaksi aluehallintovirastoja. KKV:n toimintaan tällä olisi erityisesti vaikutusta kuluttajaneuvonnan uudelleen järjestämisen osalta.

4. TTS -kauden merkittävät kehittämishankkeet

Toimialariippumattomien ICT-tehtävien siirto (Valtori -hanke)

Kilpailu- ja kuluttajaviraston osalta toimialariippumattomien ICT-tehtävien siirto Valtoriin on aikataulutettu loppuvuoteen 2015 (10/2015). Tämä edellyttää siirron valmisteluvaiheen aloittamista jo vuoden 2014 puolella. Toteutuksella on vaikutuksia sekä viraston sisäiseen toimintaan että henkilöstöön. KKV:n ICT-tehtävien siirrossa tulee varmistaa, että hankkeen jälkeen virastoon jää tarvittava tietohallinnon ja IT-tarkastustoiminnan osaaminen.

Kieku -hanke

Kieku-tietojärjestelmähanke, joka koskee talous- ja henkilöstöhallinnon järjestelmiä, toteutetaan 2015-2016. Hankkeessa luodaan talous- ja henkilöstöhallinnon palveluiden tuotantoon integroitu järjestelmäkokonaisuus ja samalla siirrytään valtionhallinnon yhteisiin prosesseihin.

19.9.2014

5. Määrärahat 2016 - 2019

5.1. Kilpailu- ja kuluttajaviraston toimintamenot 32.40.01

PERUSLASKELMA					
32.40.01 Kilpailu- ja kuluttajaviraston toimintamenot (nettob) (S 2 v) (luvut 1000 euroa)	2014 arvio	2016	2017	2018	2019
Henkilöstökulut	9 150	8 466	8 421	8 377	8 377
Toimitilavuokratulot	930	875	875	875	875
Palveluiden ostokulut ¹	1 555	923	917	913	913
Muut kulut	600	578	577	575	575
Investointimenot	350	100	100	100	100
Bruttomenot	12 585	10 942	10 891	10 840	10 840
Maksullisen toiminnan tulot	470	470	470	470	470
Muut tulot (ml. EU-rahoitus)	200	200	200	200	200
Bruttotulot	670	670	670	670	670
Nettomenot	11 915	10 272	10 221	10 170	10 170
TA/Kehykset 2016-2018 (VN 3.4.2014, huomioiden sen jälkeiset päätökset)	11 362	10 272	10 221	10 170	-
Henkilötyövuosien enimmäismäärä / ennuste	151/147	136,0	135,3	134,6	134,6
- josta maksullisen toiminnan osuus	4,5	-	-	-	-
- josta yhteisrahoitteisen toiminnan osuus	3,5	-	-	-	-

Laskelmassa ei ole otettu huomioon Valtori ja Kieku-hankkeista aiheutuvia pysyviä kustannusmuutoksia.

Toimintamenojen vuoden 2014 talousarvio on 11 362 000 euroa. Vuoden 2015 valtion talousarvioesityksessä toimintamenoiksi on esitetty 10 816 000 euroa. Vuodelle 2016 on kehyspäätöksessä 500 000 euron vähennys, joka johtuu hallituksen harmaan talouden torjuntaohjelman päättymisestä.

Kilpailuviraston ja Kuluttajaviraston 1.1.2013 yhdistymisen viimeiset kertaluonteiset kuluerät ajoittuvat vuodelle 2014. Näistä merkittävimmät ovat toimitilamuuton ja yhteisten verkkosivujen toteuttaminen. Toimitilamuutto toteutettiin vuoden 2014 tammikuussa, jossa saavutettiin säästötavoitteet ja toimistotilatehokkuus on 22,1 m²/htv. Vuokrasopimuksen määräaikaus päättyy aikaisintaan 31.10.2018. Peruslaskelmassa on huomioitu kaikki yhdistymisen kustannushyödyt.

TTS -kauden kehysten mukainen toiminnan järjestäminen edellyttäisi, että KKV henkilötyövuosia vähennettäisiin vuoden 2014 tavoitteesta 151 henkilötyövuotta noin 134-136 henkilötyövuoteen. Kilpailu- ja kuluttajaviraston peruslaskelman ylittävä kehusehdotus on esitetty erillisessä liitemuistiossa.

¹ Mukaan lukien muut vuokratulot kuin toimitilavuokrat

19.9.2014

5.2. Korvaus talous- ja velkaneuvonnan järjestämisestä 32.40.31

Peruslaskelma

Momentin 32.40.31 määrärahasta 4 636 000 euroa on suunniteltu käytettäväksi talous- ja velkaneuvonnasta annetun lain mukaisen korvauksen maksamiseen talous- ja velkaneuvontapalvelujen tuottajille. KKV toimii määrärahojen maksatusten suorittajana ja määrärahojen käytön valvojana. Loppuosa 85 000 € on suunniteltu käytettäväksi talous- ja velkaneuvonnasta aiheutuviin muihin menoihin, joista merkittävin on neuvojen ammattitaidon ylläpitämiseen järjestettävät koulutukset.

32.40.31 Korvaus talous- ja velkaneuvonnan järjestämisestä (siirtomääräraha 2 v) (luvut 1000 euroa)	2016	2017	2018	2019
Suunniteltu käyttö	4 731 000	4 731 000	4 731 000	4 731 000
Kehykset 2016-2018 (VN 3.4.2014, huomioiden sen jälkeiset päätökset)	4 731 000	4 731 000	4 731 000	-

Hallitus on antanut eduskunnalle vuoden 2015 talousarvioesitykseen liittyvän esityksen yksityishenkilön velkajärjestelystä annetun lain muuttamisesta (HE/2014) ja momentin määrärahan lisäämisestä 220 000 eurolla. Edellä mainittu on lisätty momentin suunniteltuun käyttöön sekä kehyslukuihin.